

Underlag till förskolerapport 2022 för Bromma stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022.....	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	3
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens.....	3
Förbättringar av personalens arbetssituation	3
Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet.....	4
Svenska språket och flerspråkighet.....	5
Nationella minoritetsspråk.....	6
Barn i behov av extraordinärt stöd.....	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

Antalet avdelningar som saknar legitimerade förskollärare har minskat ytterligare från föregående år ner till två avdelningar. Förvaltningen har fortsatt att genomföra uppföljningar kontinuerligt med krav på handlingsplan för de förskollärare som är anställda men saknar förskollärarlegitimation. De avdelningar som idag saknar förskollärare befinner sig i en rekryteringsprocess. På en avdelning har en legitimerad förskollärare sagt upp sig precis innan sommaren och i det andra fallet är fyra legitimerade förskollärare föräldralediga. Det är en utmanade situation att rekrytera vikarier med legitimation. I båda fallen är dock legitimerade förskollärare anställda som kommer att börja arbeta sen höst. De avdelningar som saknar legitimerade förskollärare lyckas inte säkerställa att barnen på de berörda avdelningarna kontinuerligt undervisas av legitimerade förskollärare. Däremot lägger rektorerna stor vikt vid att de berörda förskollärarna planerar med legitimerade och ibland även med biträdande rektor och specialpedagog. I vissa fall organiseras undervisningen genom att de olika avdelningar samarbetar under dagen för att möjliggöra för barnen att del av tiden undervisas av legitimerad förskollärare.

I diskussionerna kring hur förvaltningen ska säkerställa att kravet kring legitimerade förskollärare efterföljs efterfrågas en större samverkan mellan områdena där personal från andra förskoleområden inom Bromma får ett tillfälligt uppdrag och "lånas ut" under rekryteringsperioden. Rutiner och struktur för detta kommer att upprättas under 2023.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Förvaltningen har tillsammans med rektorerna identifierat medarbetare som har svårigheter att förmedla läroplansmålen och kommunicera med barn, vårdnadshavare och kollegor på olika sätt. Utifrån denna inventering har förvaltningen tagit beslut att projektanställa en SFI-lärare. De medarbetare som valt att delta i satsningen efter samtal med sin rektor placeras efter intervjuer med SFI-läraren in i tre olika grupper utifrån nivå och problematik. Under två timmar i veckan vid tolv tillfällen kommer barnskötarna träna muntlig kommunikation och reflektera över uppdraget som barnskötare. Utöver detta har medarbetarna en timme förberedelse/inläsningstid per vecka. I de flesta fall ersätts medarbetaren med vikarier under studietiden. När satsningen är genomförd kommer det genomföras en utvärdering med deltagarna och närmsta chef. Målet med satsningen är att det för vissa deltagare kan skapa en trygghet att läsa vidare. Parallellt med satsningen diskuteras om deltagarna ska erhålla handledare på sin arbetsplats för att fånga upp studierna och att medarbetarna ska få stöd i sin utveckling. Utöver detta kommer ett urval av medarbetare börja den utbildning som Skolverket erbjuder med hjälp av Hermods under våren 2023. Vid kartläggningen identifierades ett 20-tal medarbetare som kan tillgodose sig en extern utbildning.

Förbättringar av personalens arbetssituation

Den planerade undervisningen är nu i gång, många utvecklingssatsningar som pausats under pandemin är återupptagna och nya har initierats. Det kollegiala lärandet sker fysiskt i större

utsträckning och i många arbetslag finns det en energi och en glädje över att de nu kan fokusera på utbildningen och kan medverka i gemensamma utvecklingsarbeten på det sätt som man är van vid. Samtidigt så upplever rektorerna att medarbetarna är tröttare än vanligt, tidigare in på terminen mot vad de brukar i vanliga fall. Orsaken till detta finns det ingen klar bild över men att växla upp och återgå till det normala med flera barn och flera sociala kontakter kan vara en orsak. Därtill har flera medarbetare som aldrig tidigare varit sjuka blivit mera drabbade under detta år.

Det blir allt viktigare att jobba med tidiga insatser och förskolans viktiga arbete uppmärksammas alltmer vilket är positivt men det ställer också högre krav. Även tydliga förväntningar och krav från vårdnadshavare är andra faktorer som medför att medarbetarna på förskolan upplever att det är svårt att räkna till.

De områden i handlingsplanen som haft ett särskilt fokus under året är framför allt hälsa, roller och ansvar och grundläggande förutsättningar. Förvaltningen gör bedömningen att dessa områden kommer vara aktuella även nästa år. Det har varit ett stort fokus på att förtydliga roller och ansvar på olika nivåer i organisationen, särskilt då avdelning förskola genomförde en omorganisation under 2020. Rollerna på ledningsnivå blev hårt prövade då den genomfördes strax innan pandemin bröt ut och det har inte varit möjligt att stanna upp kring detta under pandemin för att säkerställa att intentionen kring omorganisationen förverkligades. Däremot har arbetet kring detta påbörjats nu och kommer fortsätta under nästkommande år. Administratörer har anställts till alla förskoleområden i syfte att avlasta förskolornas ledningsgrupper och möjliggöra det närvarande ledarskapet. Innan detta genomfördes har många praktiska arbetsuppgifter tagits bort från pedagogerna för att avlasta och skapa ett större fokus på undervisningen. Förändringen upplevs positivt i stort men i vissa fall har förändringen bidragit till upplevelsen att kontrollen och insynen har minskat vilket kan leda till minskad tillit. Nya arbetssätt behöver utvecklas för att skapa strukturer och en kommunikation som involverar och skapar delaktighet. Behovet är detsamma i arbetet kring att förtydliga roller och ansvar där vissa rektorer beskriver att det blivit en förändrad arbetsplatskultur som tar tid att befästa.

En viktig del inom grundläggande förutsättningar är ett fortsatt arbete kring pedagogisk utvecklingstid (PUT). Bromma har ingen gemensam PUT men under 2023 är målet att landa i en gemensam modell.

Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet

I samband med dialogerna kring verksamhetsstöd har frågan kring frånvaro tagits upp för att säkerställa att det finns rutiner kring de barn som är frånvarande oregelbundet och under en längre period. I dialogen framkom det att det finns ett behov av att öka likvärdigheten och förtydliga rutinerna i syfte att säkerställa att kunskapen kring frånvaron ökar. Både i syfte att stärka samverkan med socialtjänsten kring det preventiva arbetet men också för att fånga upp om orsaken till frånvaron beror på bristande kvalitet i verksamheten. Under våren 2023 kommer rutinerna ses över på förvaltningsnivå. I övrigt har inte Bromma gjort någon ytterligare satsning eller förändrat sitt arbetssätt sedan föregående år utan hänvisar till rapporten 2021.

Svenska språket och flerspråkighet

Under 2022 färdigställdes förvaltningens folder, ”Språkutvecklande arbetssätt i förskolan, Alla barn i Brommas kommunala förskolor ska ges goda förutsättningar att utveckla ett rikt språk utifrån sina förutsättningar, intressen och behov”. Den delades ut till alla medarbetare i samband med en kompetensutvecklingsdag den 31 oktober. I foldern står det tydligt beskrivet hur förvaltningen förväntar sig att medarbetarna i Bromma ska arbeta för att stötta barns språkutveckling utifrån aktuell forskning och aktuella styrdokument. Den är konkret skriven och innehåller många exempel på arbetssätt. Vi kommer att fortsätta att arbeta med innehållet under 2023. Innehållet i foldern kommer att lyftas på olika sätt under 2023 och bli en del i uppföljningen av de olika satsningarna.

Samma dag som foldern delades ut fick all pedagogisk personal möjlighet att under tre timmar lyssna till en föreläsning av Logopeden Karolina Larsson utifrån samma tema. Några förskolor hade i nätverk förberett sig genom att läsa Karolina Larssons bok Språklig förebild i förskolan, och kommer att fortsätta att arbeta med den. Samma bok används också i kursen i yrkessvenska för barnskötare. Föreläsningen var mycket uppskattad, och det syntes tydligt att den engagerade medarbetarna. Bromma kommer att fortsätta arbeta med materialet från föreläsningen.

I fem av Brommas åtta förskoleområden har medarbetarna under året fått möjlighet att gå en tvådagarskurs om flerspråkighet. Kurserna har hållits av förskolans specialpedagoger och har följts upp genom diskussioner i olika nätverk. Specialpedagoger och rektorer har noterat att pedagogerna nu pratar mer om språkinlärning än tidigare, och också efterfrågar böcker om språkinlärning och vardagssamtal.

Det är synligt att flerspråkighetskurserna och andra insatser som gjorts har lett till att många förskolor nu arbetar mer aktivt med att bygga upp inbjudande språk- och läsmiljöer på förskolorna. Det har förts samtal om hur och när vi läser för barnen. Till ”förskolebiblioteket” har det köpts in nya böcker. Urvalet har gjorts i samverkan med biblioteket utifrån olika kriterier som tagits upp i kursen.

Under året har kurser i TAKK erbjudits i Vuxenskolans regi. Kurserna har varit mycket uppskattade men utvärderingar visar att användandet av TAKK inte har ökat i så stor omfattning. I en del områden har TAKK- kurser hållits i egen regi av specialpedagogerna och där har man kunnat se en större effekt. Utvärderingen har gjorts av områdets specialpedagoger, som arbetar verksamhetsnära och i samtal med rektorerna. Utifrån detta kommer kursernas utformning och upplägg ses över till nästkommande år.

Alla arbetslag i Bromma har möjlighet att få handledning av specialpedagog. Frågor om språk och språkutveckling kommer upp vid så gott som varje handledningstillfälle. Eftersom arbetslagens sammansättning och kunskap varierar från att ha lite kunskap till att ha mycket goda kunskaper, anpassas handledningen efter behoven. I en del arbetslag behöver medarbetarna lära sig mer om barns typiska språkutveckling. Andra arbetslag har andra utmaningar och får kompetensutveckling utifrån det. På så sätt blir handledningen också ett fortbildningstillfälle.

Specialpedagogerna har under året också följt upp tidigare språksatsningar och hållit i miniföreläsningar med fokus på språk utifrån olika förskolors behov. Det har då varit teman som barns typiska språkutveckling, språkutvecklande arbetssätt, nationella minoriteter språk

och kultur, språkstörning och om hur man kan använda bildstöd och TAKK.

Flera av specialpedagogerna går in i barngrupperna vid vissa avgränsade tillfällen och kan då fungera som språkliga förebilder och rollmodeller. Ofta handlar det då om planerade lekgrupper, eller för att visa hur man kan initiera olika lekar som ett sätt att stärka språkutvecklingen och öka kommunikationen. Det kan också vara att visa hur man kan hjälpa barn som ännu inte har lärt sig svenska med olika lekstrategier.

I arbetet med att stötta alla barns språkutveckling har Bromma beslutat att ha språksamtal med vårdnadshavare till alla barn. Samtalen ska hållas i nära anslutning till när barnet börjar i förskolan och följas upp vid utvecklingssamtalen. För att säkerställa att alla medarbetare har kompetens att hålla i de här samtalen, har det i ett av förskolans områden utarbetats en handledning med förslag på frågor och områden att samtala med vårdnadshavarna om. Inför att man började använda den fick medarbetarna en genomgång av frågorna, vilket samtidigt blev ett tillfälle att lära sig mer om barns språkutveckling. Handledningen kommer att utvärderas i slutet av året, och om det visar sig att de fungerat väl kommer den att finnas tillgänglig för medarbetarna i alla Brommas förskolor.

Brommas förskolor samverkar med biblioteken i stadsdelen. Under hösten bjöds alla förskolor in att lyssna på en föreläsning av Agneta Edwards om läsning och läsmiljöer. I ett annat samarbete med biblioteket i Blackeberg går några barngrupper dit på sagostund. Mellan gångerna arbetar de med boken på olika sätt. Områdets specialpedagog är med och pratar om barns språk och språkutveckling, och om hur pedagogerna kan arbeta vidare. Det gör att det blir ett tillfälle för pedagogerna att höja sin kompetens.

Hittills har insatserna främst följts upp genom att ställa frågor, samtala med medarbetare, rektorer och genom besök ute i verksamheten. Det är tydligt att det görs mycket för att främja barns språkutveckling i Brommas förskolor. Genom flerspråkighetskurserna, foldern ”Språkutvecklande arbetssätt i förskolan” och föreläsningen av Karolina Larsson har en grund lagts för hur det fortsatta arbetet ska fortgå. Ett större fokus behöver nu vara på planering av och uppföljningen av undervisningen för att säkerställa att det språkutvecklande arbete som genomförs verkligen får effekt på barnens språkutveckling. Ytterligare kartläggningar kring medarbetarnas kompetens behöver genomföras för att identifiera vilka behov som finns. Det uttrycks till exempel att kunskapen om barns typiska språkutveckling och insatser vid avvikelser behöver ökas.

Nationella minoritetsspråk

Arbetet med de nationella minoriteternas kultur uppmärksammas alltmer och flera lärande exempel lyfts nu i organisationen. Fortfarande upplevs arbetet kring de nationella minoriteterna som ett svårt uppdrag och men kompetensen ökar successivt i takt med att uppdraget synliggörs. Utbildningsförvaltningens stödmaterial i det praktiska arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk i förskolan har spridits till alla förskolor i syfte att komma i gång mera det konkreta arbetet. Några förskolor har erbjudits film på olika minoritetsspråk och i ett område har specialpedagogen haft en föreläsning kring nationella minoriteters språk. Ett område har lyft de nationella minoriteter i utbildningen om flerspråkighet som alla deras medarbetare går under året. Ett annat förskoleområde har haft ett särskilt fokus på att hitta arbetssätt för att lyfta in de nationella minoriteterna i den vardagliga undervisningen som en naturlig del så det inte bara sker när det finns barn på förskolan som

har modersmålet. De har haft pedagogiska diskussioner och sett över sitt material samt delat det till varandra mellan förskolorna.

Stadsdelens samordnare för barn i behov samverkar med Hässelby-Vällingby för att synliggöra de nationella minoriteterna på en mera övergripande nivå och mellan olika verksamheter. I samverkan med biblioteken kommer de att köpa in böcker till förskolorna kring de nationella minoriteternas kultur och språk. Utöver detta har bordsflaggor köpts in som flera förskolor använder i undervisningen.

Förvaltningen har inte skickat något informationsbrev till de vårdnadshavare som redan går i verksamheten om möjligheten till särskilda rättigheter till undervisning och språkutveckling i nationella minoritetsspråk.

Barn i behov av extraordinärt stöd

För att göra bedömningsgrunderna likvärdiga upprättas en sammanställning där det tydligt framgår vad som förväntas ingå i det generella stödet för barn i behov av särskilt stöd och vad som bedöms vara extraordinärt stöd där verksamhetsstöd beviljas. För att kunna få verksamhetsstöd behöver det som ingår i det generella stödet vara på plats med undantag för vissa medicinska diagnoser som till exempel diabetes där verksamhetsstöd behövs oavsett hur det generella stödet är uppbyggt. Bedömningsgrunderna är väl förankrade i dialog med rektorer och specialpedagoger. De finns dokumenterade och är tillgängliga för förskolans medarbetare.

Under terminens gång följer specialpedagogerna hur det enskilda stödet används ute på förskolorna. De kartläggningar och handlingsplaner som finns utvärderas och följs upp tillsammans med arbetslag och vårdnadshavare. Parallellt har specialpedagoger och rektorer en dialog om de insatser som görs.

Ansökan av verksamhetsstöd görs skriftligt för en första granskning av samordnare för barn i behov av särskilt stöd, som därefter har en dialog med förskoleområdets rektor och specialpedagog. I ansökningarna beskrivs också hur tidigare verksamhetsstöd har använts och vad det har gett för effekt.

Samordnare och Avdelningschef förskola träffas sedan vid minst två tillfällen för att granska ansökningarna och fastställa de belopp som delas ut.